

1 Samenvattend overzicht van de tekst

Allerlei vormen van volksdevotie van vroeger zijn gesmolten als sneeuw voor de zon. Geruisloos. Meer nog, rond de jaren '60 werden ze afgedaan als naïef en ouderwets. Er werd neerbuigend gekeken op volksgeloof.

Jawel, het volksgeloof heeft te maken met 'verchristening' van heidense Romeinse en Germaanse feesten. De ratio doet ons kritisch zijn tegenover relikwieën en middeleeuwse heiligenlevens met wonderen. Een en andere daarvan bleef over tot op vandaag, cf. Onkerzele met Leonie Van Den Dyck. Voor de wetenschap onverklaarbaar.

Volksdevotie historisch. Historisch ontwikkelde het volksgeloof zich rond de eerste grote missionarissen, ook rond de abdijen. Later komt het religieus volkstoneel erbij en bedevaarten naar Rome en Jeruzalem (vaak als straf om zonden uit te boeten). Kritiek kwam er op de reliekenverering door Erasmus en Luther. De contrareformatie met Trente (17de e.) moest volksdevotie in goede banen leiden. Albrecht en Isabella bevorderden de Mariale volksdevotie. Maar die moest later wegens excessen aan banden worden gelegd. Tijdens de Franse periode werd veel verboden. De Mariaverschijningen in de 19de eeuw deden het volksgeloof in Maria opbloeien. Tijdens het Rijke Roomse leven was volksgeloof alom aanwezig. De oorlog en lokale heiligen (Broeder Isidoor, priester Poppe, Damiaan...) deden de devotie verder opbloeien. Secularisatie en groei van de invloed van de wetenschap maken dat volksgeloof en de kerk in crisis vertoeven.

Volksdevotie nu. Een aantal vormen blijven bestaan en 'floreren': kaarsen branden; aanroepen van sommige heiligen; bedevaarten, enkele grote processies, zegening van dieren, aanraken van iconen, kappeltjestochten, voettochten naar Compostela, Assisi of Rome.

Volksdevotie zal altijd blijven bestaan en blijft waardevol. Ze drukt het geloof niet in woorden uit, maar via gebaren en gevoelens. De gevaren dat volksgeloof tot louter folklore, magie of nostalgie vervalt, blijft steeds om de hoek kijken... Creatief en vernieuwend ermee omgaan is de opdracht.

2 Methodische suggesties voor de bijeenkomst

De vragen ter overweging zijn zeker een goed middel om rond dit onderwerp met elkaar in gesprek te gaan en te getuigen van het waardevolle van volksgeloof. Ik geef in punt 3 - 5 nog een paar vormen ervan aan die soms minder belend zijn of die ondergewaardeerd worden.

3 Autosnelwegkapellen in Duitsland (Gepubliceerd op 15 sep. 2017)

Op de Duitse snelweg staan verrassende toevluchtsoorden: Autobahnkapelletjes, tussen benzinestation en fastfoodrestaurant. In de aanwezige 'wensboeken' schrijven bezoekers van alles op. De een bedankt voor een vette voetbalscore of

fantastische seks. Anderen leggen er hun ziel bloot en schrijven openhartig over hun angsten of verlangens, alsof het hun eigen dagboek is. Deze mozaïek-vertelling neemt je mee in onverwacht intieme verhalen over verlies, lust en liefde en toont op liefdevolle manier de confrontatie tussen alledaagse sleur en onze heimelijke angst of hartstocht.

4 De negen donderdagen van de heilige Rita

De negen donderdagen van de heilige Rita

De heilige Rita, heilige van de onmogelijke en hopeloze zaken, heeft een bijzondere plaats in de kerk van De Bremstruik (vroeger klooster der Arme Klaren). Elke dag komen mensen bij haar bidden om bevrijding van angst en pijn, om gezondheid en vrede.

Gedurende negen donderdagen die voorafgaan aan haar feest op 22 mei, wordt de heilige Rita bijzonder in de schijnwerpers geplaatst: acht vespersdiensten (14-21-28 maart, 4-11-25 april, 2-9 mei) en een eucharistieviering op 16 mei, telkens om 18 uur.

We luisteren naar haar levensverhaal en de vele legenden die over haar verteld worden, we vertrouwen haar onze voorbeden toe, zingen en bidden met z'n allen en begroeten haar in de relikwie. In de viering van 16 mei worden ook rozen, bijzonder symbool voor de heilige Rita, gezegend. U bent van harte welkom op deze avonden.

Verdere info bij De Bremstruik, Arme Klarenstraat 36 te Roeselare, 051.20.04.20
info@debremstruik.be

K & L. Roeselare, 27 febr. 2019

Elk jaar opnieuw trekken de negen donderdagen, van de Heilige Rita heel wat 'fans' van haar in de gebedsdiensten en de afsluitende eucharistie.

5 Lourdes: het aanraken van de grot

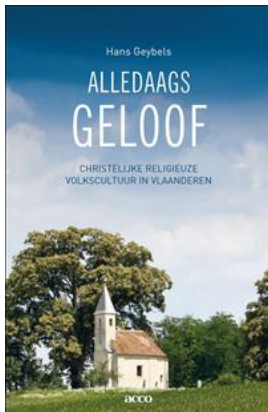

God....”

Bedevaarders die 'door de grot gaan' in Lourdes gaan zullen vaak met de hand rustig de rotswand aanraken. Als je even je verstand op nul zet, maar het gebaar gewoon doet en ondergaat, dan kom je tot de bevinding dat de grot je als het ware omvat als een 'dak om je heen', als 'een rots om in te schuilen'. "Zo vriendelijk en veilig als het licht, zoals een mantel om je heen geslagen. Zo is mijn

5 Te lezen door geïnteresseerden:

- *Volksreligie : geloven met handen en voeten / Danneels, Godfried - Mechelen : Persdienst Aartsbisdom Mechelen-Brussel, dep. 2008. - 47p. - (Een woord bij ...). - ISBN 0771/5110. Eenvoudig, maar heel diep.*
- *Alledaags geloof. Christelijke religieuze volkscultuur in Vlaanderen.* Met dit boek gaat Hans Geybels dieper in op enkele bijzondere aspecten van de christelijke religieuze volkscultuur in Vlaanderen.

De kerken lopen leeg, de kapelletjes stromen vol. Alhoewel het niet zo'n vaart loopt, wijst deze vaak gehoorde uitspraak op **de blijvende populariteit van 'volksdevotie'**. Deze term omvat een rijk pallet aan fenomenen: heiligenverering, relikwieën, mirakels, bedevaartsoorden en pelgrimages, geloof en bijgeloof, rituele elementen zoals wijwater, amuletten, prentjes, rozenkransen,... In het eerste hoofdstuk van *Alledaags geloof* focust Hans Geybels op het fenomeen 'religieuze volkscultuur' zelf en zoekt hij naar een **definitie**. Dat is een complexe zaak, want niet alleen het volk beoefent volksdevotie. Ook hogere sociale klassen gaan op bedevaart, bidden litanieën, branden kaarsjes en zo meer.

Daarna komen **talrijke fenomenen** aan bod. Waarom vieren we Pasen met paaseieren? Waarom is er zo weinig verering voor de heilige Damiaan, nochtans verkozen tot 'grootste Belg'? Werd er in de zeventiende eeuw ook al aan marketing gedaan op bedevaartvaantjes? Waar komen kapelletjes vandaan? Een antwoord op al deze vragen lees je in *Alledaags geloof*.

Alledaags geloof (ISBN 978 94 6292 083 5) van Hans Geybels is uitgegeven bij Uitgeverij Acco, € 24,95.

6 Suggesties voor een gebedsmoment (rond Maria en rond 'heiligen' Voorzien 20'. (Breng mee: **Zingt Jubilate** en CD DDW nr. 2, 5 of 12) *Volksdevotie verdiepen en er creatief en waardierend mee omgaan zijn belangrijke aandachtspunten. In dit gebedsmoment proberen we dit rond 'Maria' en rond 'heiligenverering'.*

1 Lied: Z.J.551 De Heiligen, ons voorgedaan (zie DDW2/21)

Lees eerst rustig de tekst van het lied. Vooral de derde strofe zegt ons wat de betekenis is van "heiligenverering": Hun levensverhaal spreekt en getuigt van sterk geloof en kan ons geloof versterken. Zij trekken met ons mee naar onze eindbestemming.

Zing het lied dan, eventueel ondersteund door de uitvoering ervan op de CD DDW, 2/21.

2 Het verhaal van Mozes en de herder die God elke dag melk aanbood....

In het leven van Mozes komt volgens een joodse volkstraditie een opmerkelijke passage voor. Dit verhaal willen we nu beluisteren.

Mozes ontmoet in de woestijn een herder. Hij brengt de dag samen met de herder door en helpt hem bij het melken van de schapen. Aan het eind van de dag ziet hij dat de herder de beste melk die hij heeft in een houten nap giet, die hij op enige afstand op een platte steen zet. Dan vraagt Mozes hem waar dat voor dient, en de herder antwoordt: 'Dat is de melk voor God'. Mozes snapt het niet en vraagt hem wat hij bedoelt. De herder zegt: 'Ik neem altijd de beste melk die ik heb om die aan God te offeren.' Mozes, die veel meer verstand heeft dan de herder met zijn naïeve geloof, vraagt hem: 'En drinkt God die op?' 'Ja, antwoordt de herder, dat doet Hij.' Dan ziet Mozes zich verplicht de arme herder voor te lichten en hij legt hem uit dat God, omdat Hij zuiver geest is, geen melk drinkt. Toch is de herder er zeker van dat Hij dat wel doet, en zo redetwisten ze een poosje. Het loopt hierop uit dat Mozes tegen de herder zegt dat hij zich achter de bosjes moet verbergen om te zien of God de melk inderdaad komt opdrieken. Mozes gaat dan de woestijn in om te bidden. De herder verbergt zich, het wordt nacht en in het maanlicht ziet de herder een klein vosje uit de woestijn komen aantippen; het kijkt

rechts, het kijkt links en gaat recht op de melk af, likt die op, en verdwijnt weer in de woestijn.

De volgende morgen vindt Mozes de herder helemaal ontdaan en terneergeslagen. 'Wat is er aan de hand?' vraagt hij. De herder zegt: 'U had gelijk, God is zuiver geest en Hij heeft mijn melk niet nodig'. Mozes is verbaasd. Hij zegt: 'Je zou blij moeten zijn, je weet nu meer van God dan eerst'. 'Dat wel', zegt de herder, 'maar het enige wat ik kon doen om mijn *liefde* voor Hem *tot uitdrukking te brengen* is mij nu ontnomen'. Mozes begrijpt wat hij zeggen wil. Hij trekt zich terug in de woestijn en bidt met aandrang. In de nacht spreekt God tot hem in een visioen: 'Mozes, je hebt verkeerd gedaan. Het is waar dat Ik zuiver geest ben. Maar toch heb Ik de melk die de herder mij offerde altijd in dank aanvaard als het bewijs van zijn liefde, maar omdat Ik als zuivere geest die melk niet nodig had, deelde Ik hem met dat kleine vosje, dat zo dol is op melk.'

Duiding. Ook al zijn sommige vormen van 'volksgeloof' en 'devotie' niet direct 'rationeel verantwoordbaar', toch hebben zij hun zinvolle functie in de relatie met God die niet alleen rationeel en met hooggestemde woorden wordt beleefd, maar soms in eenvoudige, vertrouwenswaardige gebaren.

3 Lied Z.J. 558 Maria, poort van Gods genade (zie DDW5/9 en ook DDW 12/2/16)

Lees eerst de tekst van het lied eerst aandachtig. Je merkt dat Maria volledig benaderd wordt vanuit haar gelovig antwoord dat zij de moeder wou worden van 'Hij die hemel en aarde niet omvatten kan.' Daarin is zij ons tot voorbeeld en daarom vereren en aanroepen we haar.

Zing het lied samen, ondersteund door de opname ervan op de cd DDW 5 of 12.

Duiding. Populaire volkse liederen tot Maria (O, Maria, die daar staat... Lieve Vrouwe van ons land...; ...) drukken een waarderende, affectieve houding tegenover haar uit, vaak vermengd met Vlaams-nationalistische gevoelens.. In dit lied wordt alles toegespitst op Maria als luisterend naar Gods Woord en beamend wat Hij van haar vraagt. Dat is ook het onderpand van de heerlijkheid die haar te wachten staat als 'gezegende onder alle vrouwen' en delend in Gods heerlijkheid. Van haar leren we deemoed tegenover God en hoop op wat komen zal.

4 Tot slot psalm 131 samen bidden, in de vertaling van Huub Oosterhuis.

God, ik ben niet hoofhartig, ik kijk niet op anderen neer; beeld mij niet in dat ik grot ben droom geen geweldige dromen. Ik heb mijn verlangen getemd. Mijn ziel is tot rust gekomen.	Als een kind dat gedronken heeft en rust aan de borst van zijn moeder, een kind dat gedronken heeft zo is mijn ziel in mij, alles verwachgend van U, nu en in eeuwigheid. Amen.
---	--

Aan- en opmerkingen graag aan guido.debonnet@skynet.be